

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. Vélemény az egyházi törvény 208-ik §-ára. Lányi Lajos. — Tárca. A vallásbölcészlet főbb problémái és a biblia. Erdős József. — Közügyeink. A tiszai ev. ref. egyház örömnépe. Sarkadi. — Egy jubiláris ünnepély. T. B. — Egyházmegyénk életéből. VI. Az alsószabolcs-hajdúvidéki ev. ref. egyházmegye köréből. — VII. A nagy-bányai ev. ref. egyházmegye köréből. — Irodalom. — Különnfélék. — Szerk. posta. — Hirdetés.

Vélemény az egyházi törvény 208-ik §-ára.

A címbe jelzett §-ra vonatkozólag a „Sárospataki Lapok” 15. és 41. számaiban ezen törvény elvi oldalát, gyakorlati értékét érdekes világitásban előtűntető két közlemény jelent meg. Az első cikkben M. Gy. úr gyakorlati érzékkel s helyes tapintattal azt mutatja ki, hogy a lelkészeknek csekély anyagi haszon utáni epekedésből származó pályázási hajlamuk, gyakori ki- és beköltözésük, úgy reájok, mint a gyülekezetekre nézve, erkölcsileg hátrányos eredménnyel jár. V. L. úr válaszszerű cikkében ezen §-t a tényleges változási viszonyokra alkalmazva, úgy exegetálja, mely szerint a lelkész valamely állomás elfoglalása után a ki nem töltött kötelező szolgálati egy éven belől is jogosult a más állomásra való pályázatra, s következésképp kijelölhető és megválasztható, mivel az általánosan gyakorlatban álló változási határidő bekövetkezéseig a törvény által megkívánt egy év különben is letelik.

A mi a kérdés érdemét illeti, V. úrnak ezen törvényapplicatiója a változási viszonyokra s ebből vont következtetése e §. hatályára nézve, teljesen szövegszerű, s szerintem is annak más magyarázatot adni nem lehet; s így ezen törvény merőben illusorius. Azonban elvi jelentőségében tekintve a dolgot, nagyon sok szó fér a kérdéses törvényhez, s itt már a M. úr nézete az, a mely ref. híveink nagy kontingense, a még kellő kulturális vonalon nem álló nép gondolkozásmódjának, közérzetének, általában saját-

ságos pszichológiájának — a melyeket törvényalkotásnál figyelmen kívül hagyni nem szabad — ismeretén alapulva, egész tárgyilagosságban tünteti fel a helyzetet, melyet ezen illusorius §. és az ebből kikommentált oly rövid idei kötelezett szolgálat előállít.

Azonban midőn M. úr a dolog erkölcsi szempontjainak elsorolásával, bírálásával azon eredményre jut, hogy mily keserű az a kenyér, mely az ily nyugtalan természetű s csekély anyagi nyereség után kapkodó lelkészeknek osztályrésze lehet, a következtetésben nem elég szigorú, a mennyiben a törvény által praecisirozott, de a változási megszabott határidő szigorú megtartásával sok helyt törvény nélkül is érvényben álló egy évi szolgálat szigorúan megkívánását a bajok elkerülhetésére elegendőnek látszik tartani.

Szerintem a gyakori választás és pályázásból eredő, lelkészre és gyülekezetre, azok egymás közötti viszonyaira károsan ható nem csekély bajok elenyésztetésére az az egy évi szolgálat kötelező kimondása nem panacea. Sokkal nagyobb horderőt tulajdonítok az ily természetű károknak, mintsem azokat oly gyorsan helyreállítani lehessen, annyival inkább, mivel ezek éppen ott állanak gyakrabban elő, a hol a gyülekezeteknek részint belállapotaik ziláltsága, részint pedig nehéz anyagi helyzete a kitartó, fokról-fokra haladó tervszerű építést, céltudatos gondozást leginkább megkívánja.

A M. úr által elsorolt erkölcsi érvek oly hűen állapítják meg az ezen körülmények által okozott diagnoszt, hogy azoknak ismétlés általi erősítésével foglalkoznom szükségtelen; de még egy szempont merül fel e kérdésnél, a mely nem csekély fontosságánál fogva szintén figyelemre méltó s erős bizonyíték a gyakori lelkészváltozás ellen, t. i. az anyagi szempont.

Ha figyelemmel kísérjük az egyházmegyei gyűlésekről szóló részletesebb hírlapi tudósításokat, meggyőződést

nyerünk a felől, hogy egyházaink nagy többségének anyagi helyzete passiv mérlegen áll. A művelődéssel karöltve járó fejlettebb izlés s ezzel kapcsolatban a kényelemre törekvés nagymérvű igényeket támaszt, melyeknek kielégítés iránti jogosultságukat a kor természetéből kifolyólag népünkől megtagadni nem lehet; ezenkívül a közművelődési önkéntes és kötelezett áldozatok, illetőleg adók, a pártfogósági tan- és más intézetekre a szokásos évi segélygyűjtések, sőt némely helyt törvényesen megállapított adományok, a különféle jótékony és emlékalapokra méltán megkívánt ajánlatok, továbbá fontosabb, közérdekű hivatást teljesítő egyházak és társulatok, elemi csapások által sújtottak társadalmi felsegélése, mint szintén az egyházi közgazgatás, állami adó, illeték-egyenérték, tűzbiztosítás, tanítói nyugdíj-alap stb. és a felállítandó országos lelkeszi gyámintézet stb. költségei és járulékaik népünk és egyházaink vagyoni erejét annyira igénybe veszik, hogy azokat czélszerű intézkedés által huzamosan elkerülhető terhekkel megróvni, s a nyugodt czéltudatos fejlődés folyamát gyakran megzavarni valóságos bűn. S midőn a polgári és egyháztársadalmi terhek népünk és egyházaink jövedelmének ily tetemes részét igénybe veszik, a multból származó terheknek esonkítása, a jelen szükségleteinek fedezése s mindinkább szaporodó követelményeinek kielégítése mellett a jövőre való alapvetés, építés csak tervszerű, lánczolatosan haladó munkás türelem által eszközölhető.

A lelkeszválasztás és változás pedig a mellett, hogy új emberekkel új eszméket és terveket hoz forgalomba, s a fejlődés kitűzött irányát sokszor nem épen előnyösen megváltoztatja, anyagilag is meglehetősen súlylyal nehezedik a gyülekezetek vállaira, a mennyiben a lelkeszi állomások javadalmainak pályázati köröztetése, a lelkeszjelölés és választásnál szükségelt küldöttségi napi és fuvardíjak, úgyszint a megválasztott lelkesz költöztetésénél felmerülő költségek tekintélyes összeget igénybe vesznek, — a melyek pedig gyakran előre nem láthatólag jelentkezvén, a reá nem számító s jövedelemforrásainak minden legkisebb részét erősen szükségglő gyülekezeteknek csak terheit növelik

És vegyük tekintetbe csak, hogy kiszámíthatólag mely egyházak azok, melyekben a lelkeszváltozás leggyakoribb? A felelet bizonyára az, hogy a csekély jövedelmet nyújtó, népességi és vagyoni tekintetben jelentéktelen, de annál több gondot igénylő egyházak vannak kitéve azon eseteknek, hogy lelkeszeik minél gyakrabban változnak, részint a nagyobb jövedelem utáni természetes vágyakozás, de egyházi törvényeink azon elvi intentiója miatt is, mely a kicsinyről nagyobbra való emelkedés gyakorlati alkalmazását akarja érvényre emelni. És nem lehetetlen, hogy mai helyzetünkben is, de még inkább a kor általános jelleme által inaugurált, egy pár évtized mulva bekövetkező lel-

készhiány mellett a kisebb gyülekezetek erkölcsi és anyagi léteterejét az évről-évre előállható lelkészváltozások és válsztások teljesen kimerítik.

Erkölcsi és anyagi szempontok egyaránt szólnak tehát a mellett, hogy egyházi életünk jelenlegi viszonyainak az egyházi törvény 208-ik §-a üdvösen meg nem felel, s hogy az abban kimondott kötelezett szolgálati időnek kiterjesztését gyülekezeteink jól felfogott érdeke megkívánja. Óhajandó volna tehát, hogy törvényhozásunk ezen szolgálati időt 3 évre terjesztené, oly apodiktikus kifejezéssel, hogy a *más egyházba való pályázás, csak az előbbi állomás elfoglalásától számított három év eltelte után engedhető meg*. S míg így a három év eltelte alatt a gyülekezetek felzaklatott belélete is helyes irányba terelhető; addig másrésről azok anyagi helyzete sem szenved oly gyakori érzékeny csorbulást.

Lányi Lajos.

T á r c z a.

A vallásbölcsezet főbb problémái és a biblia.

(Folytatás.)

Schleiermacher az erkölcsi gonoszt, a bűnt, a köztudat nyilvánulásának tekinti. Mert szerinte akár cselekvénynek, akár életelemnek, akár erkölcsi állapotnak tekintjük is a bűnt: egyaránt van abban valami közös jelleg, sőt pusztán ily felfogás mellett lehet annak lényegét megérteni. Ha a bűn tudata nem közös érzés, hanem pusztán minden egyes embernek személyi dolga volna: akkor nem lenne vele szükségszerűleg összekötve az egyetemes váltság után való vágyódás tudata sem. A bűn subjectuma gyanánt tehát az emberiséget tekinti, mint az egyesek összeségét, a mennyiben minden egyes embernek önző cselekvénye — mely a másokkal való kölcsönös érintkezés következtében nyer nyilvánulást — ellentéte a jónak és az egyesek rossz tettei a közös rosszban találkoznak s egyesülnek. E szerint a gonosz mint önzés, ellentéte a jónak és elenyésztetésére nézve egy mód lehetséges. Nevezetesen, ha igazoltnak fogadjuk el azt az állítást, hogy Jézus úgy ösképzeti-leg, mint történelmileg, az abszolút istentudat hordozója és az ő istentudatának állandó erőssége annak tulajdonítandó, mivel Isten vala ő benne: akkor, Schleiermacher szerint, a Jézus Krisztus által való megváltatás tudata egyenesen útal bennünket az ő vele való vallási egyesülés közvetítésére; vagyis: Jézusnak az ő büntelen tökéletességét közölnie kell az egyes emberrel, vagyis mondjuk hívővel, annál is inkább, mert a bibliában felmutatott Krisztusnak élő példányképe csakis a vallási köztudat útján állott elő s ez úton plántáltatik tovább. A Krisztus által való megváltatásnak azonban nem múlhatlan feltétele az ő szenvedése és halála; ez csak közvetve tartozik a váltságához, annyiban tudniillik, a mennyiben Krisztusnak istentudata az ő tényleges önfeláldozásában lett bizonyossá. Schleiermachernek a gonoszlól és a váltságról szóló teoriáját részletesen kifejteni a dogmatika körébe tartozván, itt csakis azt jegyezzük meg, hogy ezen ő egész elmélete művésziileg elsimított ellenmondásokkal és sophismákkal teljes, és sokak ál-

tal túlbecsült rendszere, a keresztyén vallás igazságainak bölcsészeti nézletek alakjában való levezetése által tett oly jelentékeny hódítást, a mint ezt a tudós Ritschl híven feltüntette. („Rechtfertigung u. Versöhnung“ I.).

A modern bölcselet kísérletei, melyek közt Kant mélyelmű speculatioja különösen figyelmet érdemel, az antik görög bölcselet ez irányban tett elmélődését semmiben sem multák felül. Ismeretes Platón eme thesis: αἰτία ἐλευθέρου, θεός ἀνάγκης. Így hát a gonosz okául Platón nem a bűn nélkül való tökéletes Istent, hanem egyedül az embert tekinti, mint a ki eredeti jó állapotát önkényt oda hagyva, a bűnnek lejtőjére lépett, melyen feltartóztatlanul rohan alá a végzetszerűség másíthatatlan törvénye szerint. Hasonlóképen az ember teszi felelőssé a gonoszért Aristoteles is, a kinek elve szerint ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς οὐδὲν ἐστὶ κακόν. Ugyde az emberi akarat szabadságával való visszaélés következtében a *μυθηρία* bejött a világba s elterelve a lélek tekintetét az erkölcsi céltől, megrontójává lett az erkölcsi principiumnak s így egyenes ellentéte a jónak. Hogy ez ellentét eloszlatására az antik bölcselet nem tudott antidotumot ajánlani, mutatja a gyakorlatban a sziklához lánczolt Prometheusról, valamint a Pandoráról szóló rege. Prometheus görög felfogás szerint az emberi nemzetséget képviseli. Egyízben az istenek és a halandók megosztottak az áldozat felett. Prometheus a halandók képviselőjében a levágott áldozati barom részeit kétfelé osztotta; nevezetesen egy csomóba rakta a húst és a jobb részeket s befedte azt bőrrel és szőrrel; a másikba a csontokat rakta, betakarva kövérrel. Zeus jóhiszeműleg ez utóbbit választá; de midőn látta, hogy csalódott, haragra lobbant. Hesiod előadása szerint Zeus nem csalódott, mert jól tudta, miről van szó, csak hogy valósággal rosszal akarta illetni az embereket s ez okból megvonta tőlök a tüzet. Prometheus azonban orozva lehozta a tüzet az égből, mire Zeus őt, kit az istenek tanácsának jeles ismerője gyanánt tekintett, a Kaukasz fagyos sziklához lánczoltatta. Ime a gonosz létrejvetelének egy megoldási kísérlete a mythologia rendszerében. A másik a Pandora meséje, mely hasonló ehhez s szintén nem fejt meg semmit. Epimetheus (az utólagosan gondolkozó) előrelátó bátyjának Prometheusnak tanácsa ellenére, az istenek által minden bájjal és kellemmel felruházott Pandorát házába fogadja. Ennek első cselekedete az, hogy a küszöbön álló nagy hordónak födelét felemeli, s abból számtalan baj, betegség, szenvedés és nyomorúság özönlött ki. Azelőtt még nem volt küzdelem a földön; az első asszony tette okozta, hogy fáradnunk s izzadnunk kell e földi életben. E rege emlékeztet a genesis előadására (Gen. 3.). Mindakét előterjesztésben az volna a gondolat, hogy a bűn, mely azelőtt ismeretlen volt, bejött a világba. Csak hogy míg a mythologikus előadás szerint a bűn pusztán külső baj vagy betegség: addig a kijelentés szerint Isten képének megtagadása — χωρισμός τοῦ θεοῦ (Iren.) — és egyenlő az erkölcsi halállal. A persa vallásrendszer mythologikus előadása szerint is állandó küzdelemben van a jó és gonosz, Ormuzd és Ahriman; hasonlóan az indusoknál Siva, mint a bűnt büntető isteni igazságosság szolgálja veti le az andakhárába az engedetlen szellemeket s általában Brahma, Visnu és Siva az istenség trimurtijában ellentétet képeznek, a mi az egész rendszert áthatja. Mindezen dualisztikus, illetőleg a gonoszt az istenségnek tulajdonító képzetek, elégtelenek a tényleg létező gonosz megszüntetésére, vagyis a szóban forgó vallásbölcészeti problema megoldására.

Problemánk megfejtésére az értelmi elmélődés s a polytheistikus vallásrendszerek gyakorlati tanfelfogása mind elégtelen levén: mi a kijelentéshez fordulunk, mely itt is megnyugtató választ ad. Ámde ezen az állásponton a jó és gonosz fogalma is különbözni fog a tisztán speculativ meghatározástól. Mert míg amott, kivált a positivizmus felfogása szerint, az érzékileg kellemes és hasznos képezi a legfőbb jót: a mi felfogásunk egyedül azt tartja jónak, a mi az okos észszel, a lelkiismeret részrehajlatlan ítéletével, az erkölcsi törvény eszményével, vagyis egyszóval az Isten akaratával összhangzásban van. És így a jó tudata lényegileg egy és ugyanaz az istentudattal. Ebből következik, hogy az erkölcsi jó, mint az isteni akarat kifolyása, oly abszolút jellegű s az embernek oly elidegeníthetetlen ösgondolata, melyhez képest a pusztán kellemes és hasznos fogalmai nagyon is alárendelt jellegűek. Maga a gonosz pedig, azaz a bűn, mint az ember boldogságra juthatásának megzavarója és állandó akadály, a jónak nyílt ellentéte.

Ez ellentét az ember szabad ténye. Isten szabadságra s magához hasonlóan, azaz képére és hasonlatosságára teremté az embert, de nem teremté magával egyenrangúnak s egyenlő lényegűnek. E különbözőségről folyólag az ember, nem levén felruházva abszolút tökéletes tulajdonokkal, akaratát s érzelmeit változtathatja s mint ilyen változékony (mutabilis) lény cselekedhetik úgy, a mint gondolja. Azonban szabadságát — hogy önkényne ne fajuljon — korlátozta egy fensőbb akarat, nevezetesen az isteni törvény, melynek már létezése is eo ipso lehetővé teszi az áthágást, megszegést, törvényellenes cselekményt is, azaz előidézőjévé válhatik a bűnnek. Az tehát a kérdés, vajjon e szerint a kijelentés álláspontján is, nem az istenségre vihető-e vissza a bűn eredete? Erre már itt is határozottan nemmel felelünk. Az ember, mint szabad erkölcsi lény, felelős minden tettéért, énjének s akaratának összes nyilvánulásaiért. De viszont, hogy az Istennel való hasonlóság ürügye alatt a Teremtő jogaiba be ne avatkozzék, vagyis hogy a Teremtő és teremtmény közti viszony és erkölcsi világrend felforgatásának veszélye kikerülve legyen: akaratának irányadójaul, tetteinek zsinórmértékéül el kell ismernie az isteni törvényt. Ha ezt megtartja: a jó; ha áthágja: a gonosz jó létre. Αἰτία ἐλευθέρου, mondja már a pogány bölcselet és Augustinus hasonló értelemben szól, midőn azt mondja, hogy Isten az embert felruházta a tehetséggel posse non labi. Az ember a maga legfőbb jogával, tudniillik szabadságával élt vissza: midőn választva az Istentől való elkülönülés útját, behozta a világba a bűnt, melynek szolgasága, igája alatt nyög az egész teremtett világ, a mint ezt különösen és a legmegragadóbb érveléssel meggyőzőleg tünteti fel Pál apostol (Róm. 7.). Téves és teljesen indokolatlan tehát mindennemű kísérlet, mely Istenre igyekezik hárítani a bűn létrejvetelének okát (pantheizmus); valamint hamis az a feltevés is, hogy az ember a bűnt megakadályozni törekvő isteni akarral szállva szemközt: az Istennek tulajdonított abszolút akarat quasi elégtelen volt volna a bűn előállításának megakadályozására (dualizmus). Sokkal inkább individualis és egyetemleges értelemben véve egyaránt igaz a próféta mondása: „Te magad vesztetted el magadat Izrael!“ (Hózs. 13, 9.).

A kijelentés bizonyossága szerint, a bűn minden súlya Ádámra nehezül s ő benne és általa az egész emberiségre, mint egyenes örökösökre (R. 5, 12.). Amaz első bűneset az ősforrás, melyből minden többi bűn eredett. Mert mihelyt az ember

Teremtőjével szakított s így az ő vele való egység és hasonlóság állapotából — status integritatis — kilépve, választási szabadságával visszaélt: azonnal bekövetkezett rá nézve az Istennel való közvetlen benső viszonynak, azaz az ártatlanságnak ellentéte — a gonosz. Az ember jól ismerte, mi szolgál javára, üdvére s különbséget tudott tenni a jó és gonosz között s nem volt kényszerítve arra, hogy a gonoszt annak tényleges elkövetéséből ismerje meg. Az ítélő képességnek és választási szabadságnak oly mérvben birtokában volt, hogy bizvást megmaradhatott volna a jó mellett. De midőn az erkölcsileg jó helyett annak direkt ellentétét, az erkölcsileg rosszat választá: szabadon eselekedett s így tettének következményei csakis reá háríthatnak vissza. A genesis ebbeli előadása (2, 3 rész) alapján oldható meg legvilágosabban s legegyszerűbben e probléma, a hol is nem a pogány mythosvilágból kölesönzött előterjesztéssel van dolgunk, hanem történettel, ténynyel; oly mély vallási igazsággal, melynek analogiája a zend vallásban épügy feltalálható, mint a régi babyloni mythosokban, bizonyosságul annak, hogy a bűnesetnek, a gonosznak e világon való előállítását minden nép és vallás igyekezett bár felmutatni, de egy sem oly híven, oly teljes hitelle méltó formában, mint a kijelentés. Míg tehát az értelmi nyomozódás nem hatolhat tovább, mint pusztán annak igazolásáig, hogy Isten az embert, mint erkölcsi lényt, nem teremthette egy pusztán gépileg működő szerves valóságnak, hanem szükségképen fel kellett őt ruháznia szabad választási és végrehajtási képességgel: addig a kijelentés feltárja az ezen képesség érvényesítésének, illetőleg az azzal való visszaélésnek történelmi, tényleg létező okait és következményeit is. Sőt nem állapodik meg még itt sem, hanem utat és irányt mutat a gonosztól való végleges megszabadulásra, a váltságra.

Erdős József.

(Folyt. köv.)

Közügyeink.

A tizza-sasi ev. reform. egyház örömnépe.

Valóban örömnépe volt. A f. évi október 27-én tartott orgonaavatási ünnepélyes istenisztelet alkalmával templomunkat zsúfolásig megtöltött közönség nagyjainak és kicsinyeinek arczán az őszinte öröm tündökölt. Az én szívem is repesett az örömtől. És hogy nem méltatlanul, annak igazolásául, azt hiszem, elég felemlítenem, hogy az 1205 frtba került orgonának építési és beállítási költségeit 1700 lelket számláló buzgó gyülekezetünk áldozatkész népe, szíve nemes hajlamát követve önkéntes alamizsnálkodással, e legszebb keresztyéni erénnyel hordta össze, hogy áldozatot hozzon a Mindenható oltárára, ki őt annyi csapás között megőrizte. Nem mesés ez az összeg, igaz, — de értékét növeli az a körülmény, hogy ezt az összeget abban a pár évben állította elő a vallásos lelkesedés, a melyben községünket nagyon szomorúan sujtotta a Tisza árja, mely határának felerészét két egymás után következő tavaszon elborította; abban a pár évben, melyben temploma renoválására is 10%-os pótdót fizetett e gyülekezet.

Maga az orgonaavatási ünnepély egyszerű lefolyású volt, csak az általános öröm kölesönzött annak kiváló érdekességét. A gyülekezet tagjai között kiosztott alkalmi ének elzengése után a helybeli lelkész mondott szintén alkalmi beszédet

a CL-ik zsoltár 1., 3., 4. versei alapján, beszéde után felolvastván röviden az orgonaépítés előmunkálatainak történetét, ezután pedig az orgonára adakozott egyháztagnak névsorát. Ebből a névsorból nem lesz talán érdektelen felemlíteni itt, hogy a nemes czélra egy egyszerű és aránylag csekély vagyonnal rendelkező egyháztagnak, névszerint K. Csató Sándorné 200 frtot, Flóris Sándor fitanító és neje Varga Karolina 110 frtot, Béresi Istvánné és neh. Gebei Lajosné 50—50 frtot, Sarkadi N. Imre lelkész 30 frtot, özv. Tóth Sándor 24 frtot, neh. Varga Sámuelné 20 frtot, egy névtelen adakozó 20 frtot, Kőrösi Sándor 15 frtot, özv. Varga Sándor, Pap János, b. Csató Sándor 10—10 frtot, Máté György és Csató István 12—12 frtot, 15 egyháztagnak 5—5 frtot stb. stb. adományozott.

A lelkész alkalmi beszéde után tiszt. Szűk Károly tiszakürti ev. ref. lelkész úr mondott az úrasztalánál szépen kidolgozott szertartási beszédet, a melyben megragadva a háromszoros alkalmat, a reformatió-ünnepi, újbóri úrvacsoraosztási és orgonaavatási alkalmat, igen szépen kidomborította, hogy ez a nap, ezen gyülekezetre nézve az emlékezet, hála és öröm ünnepe.

Az úrvacsorálásban mintegy 300 egyháztagnak részesült. Ennek végeztével az orgonapróba tartatott meg, az e czélra meghívott szakértők, közöttük Joó Károly szentesi ev. reform. orgonista-kantor úr jelenlétében, a ki remek játékával közel félórahosszáig gyönyörködtet, szép énekével pedig egészen elragadá úgy a helybeli, mint a vidéki közönséget, a presbyteri gyűlésen pedig kinyilatkoztatá, hogy az Angster József pécsi jeles orgona-művész által készített 8 soló és 4 mellékváltozatú orgona, úgy csinos ízléses külsejével, mint tiszta, kitűnően intonált hangjával a legmagasabb igényeket is kielégítheti, gépezete is teljesen kifogástalan, — felépítésénél a szerződés pontjai mind meg vannak tartva.

Az orgonapróba végeztével magyaros szokás szerint a helybeli és vidéki intelligentiának mintegy 20 tagja a lelkészi lakon ebédelt, ősi szokás szerint toasztokkal fűszerezve az ebédet.

Az örömnépe estélyén banquette rendeztetett, melyen 80 tagból álló kedélyes társaság hallgatta a csakhamar meginduló lelkes toasztokat. Hódi Pál Csongrádmegye alszámvevője a t.-sasi egyház áldozatkész tagjaiért, Szűk K. az egyház és község egyetértéséért, a helybeli lelkész a vidéki vendégekért, Dr. Filó Tihamér szentesi ügyvéd és Helzinger Károly a lelkészért, mint az orgonaépítés eszméjének megpendítőjéért, Dr. Bartha Kálmán csongrádmegyei árvaszéki ülnök Hiris Sándorért, a buzgó alamizna-gyűjtőért, Szabadfi Elek türkevei orgonista Angster orgonaművészért, Angster orgonaművész pedig — kiemelve, hogy bár ő a 128-ik orgonát állította most fel, de orgonájának ennyire örvendő gyülekezetet nem látott soha — az egyházukat hön szerető sasi polgárokért, — végül a lelkész az őt támogató presbyterekért emeltek poharat.

Míg benn a községi tanácsstermében a toasztok árja, most a kedélyeket elérzékenyítve, majd földerítve, most könnycseppeket rezgetve, majd kacajra gerjesztve hullámozott, addig az udvaron készített tágas sátorban — melynek a késő ős daczára, az idő is kedvezett — a tűzvérű ifjúság tánczolt.

A bál anyagilag is szépen sikerült, a mennyiben a több mint 200 frt bevételből az orgonaépítés mellékköltségeire, karbeli új padokra stb. mintegy 130 frt tiszta jövedelem maradt.

Ez volt T.-Sas örömnépe. Valóban örömnépe volt, mert az orgonának, melynek hangját még a közel száz éves

templom most hallá először kinyitott falai között zengeni — a gyülekezet apraja, nagyja, örege, ifja örült és pedig lelkesen örült. Ezért lesz nekünk emlékezetes ez a nap, mely a mi életünkben nagy nap volt.

Téged pedig szíves olvasóm, a ki tán ez unalmas sorok olvasása után azt mondod, hogy e nap mégse volt oly nagy nap, hogy történetének legaprólékosabb részletekig menő feljegyzésével egy szaklap közérdekű dolgokat váró közönségének figyelmét néhány perczig is igénybe vegyem, arra kérek, ments fel a szigorú ítélet alól, azzal a gondolattal, hogy tán mégis érdekesebb az ily örvedetes csekélysegeket megörökíteni a mi egyháziatlan korunkban, mint egymást — a szeretet nagy törvényének lábball tiprásával szólmi-szapulni, a kákán is görcsöt kereső szigorú kritika éles fegyverével szúrni-vágni.

Ha szerkesztő barátom egy véleményen nem volna velem, ám hadd találja sírját papirkosárban ez a tudósítás.*)

Tisza-Sas, 1889. október 28.

Sarkadi.

Egy jubiláris ünnepély.

E becses lap olvasói között bizonyára sokan lesznek olyanok, kik örömmel olvassák amaz egyszerű s mégis szívet-lelket megragadó ünnepély lefolyását, melyet a m.-keresztési ev. ref. gyülekezet szentelt új lelkészi díszes lakának felavatására s szeretett lekipásztornának, nt. Ember Pál úrnak ez egyházban töltött 25 éves működésének emlékére.

A feledhetetlen édes emlékü ünnepély mult hó 27-én folyt le, melyen az erélyes kitartás, apostoli buzgóság s törhetetlen szeretet nyéré el — e földi életben oly ritkán nyilvánuló — jutalmát.

A mező-keresztési ev. ref. egyház hívei, felépítvén díszes lelkészi lakukat, megragadták az alkalmat ez épület átadásakor, hogy szeretve tisztelt lekipásztoruk iránt, ki mult hó 23-án tölté be munkás és küzdelmes lelkészi működésének 25-ik évét a m.-keresztési egyházban, — kifejezést adjanak hálájuknak s szeretetüknek. Csendben, zajtalanul, egyedül szívök sugallatától indítatva, óhajtott a ref. egyház tanácsa lelkészét meglepni s a hála és szeretet adóját leróvni; de az a nemes indulat, mely az egyháztanácsot vezette, lánggra gyújtott minden szívet s aligha volt olyan ember Keresztesen, ki e napon nem ünnepelt volna.

Délután templom után a ref. egyház teljes tanácsa, élén Ertsey Dezső főgondnok úrral, kereste fel nagyérdemű lelkészét. A főgondnok kiemelve az ünnepelt bokros érdemeit, melyek öket az ünnepelthez vezették s az ev. ref. egyház nevében e nap emlékére két ezüst gyertyatartót, egy — aranynyal gazdagon díszített — ezüst írókészletet s arany tollat nyújtott át csekély lerovásául azon nagy tartozásnak, melyet az egyház szeretett lelkésze iránt érez s szerény jelül s zálogául ama szeretetnek, melylyel az ünnepelthez ragaszkodik. Az ünnepelt a hála, a tisztelet s a szeretet eme jeleit meghatva fogadta s midőn egyszerű, keresetlen, de szívekig ható beszédében megköszönte a kitüntetést s megemlékezést, sok szemben ott látuk ragyogni a meghatottság könyűit, a hála és szeretet mind-

*) Világért sem; az egyes gyülekezetek beléletére vonatkozó ilyen tudósításokat mindig örömmel közlöm. Szerk.

megannyi zálogát. De ki ne lett volna meghatva, midőn az ékesszólás mestere a tisztelgőkhöz így szólott: „Ha jót tettem, ha szerény működésemet eredmény koronázta: ez nem az én érdemem, hanem menyeyi Atyámé, kinek igénytelen szolgálja vagyok; övé legyen a hála és dícséret! De ha egyházam iránt mindenkor érzett hő szeretetem jutalmaztatik meg, akkor hála köszönettel fogadom a megemlékezést s biztosítom önöket arról, hogy e szeretetem lankadni soha nem fog s síromnál fog az megszűnni“. Alighogy e megható jelenet véget ért, újabb meglepetés várt az ünnepeltre. A helybeli róm. kath. egyház küldöttsége — plebánosa főt. Alacs Károly úr vezetése mellett — jött tiszteletét nyilvánítani s a ref. egyház örömeiben osztolni s helyet kértek az ünnepelt szívében a maguk számára is, kinek jóindulatával s meleg rokonszenvével több ízben találkoztak. Az ünnepelt a nem várt megtiszteltetést hálás köszönettel fogadván, biztosította a küldöttséget jóindulatáról s azon óhajának adott kifejezést, hogy az a békés egyetértés, mely a két egyház közt eddig is létezett, állandó és zavartalan legyen.

A tisztelgések után az ev. ref. egyház 100 terítékű lakomát rendezett, mely méltó folytatása s befejezése volt a nagy napnak. Hogy a keresztési díszes hölgykoszorú menyire kitett magáért, — hogy hányszor buzdult fel az őszinte magyar szív érzelmeinek tolmácsolására, — hogy mily derült és vidám — mondhatni kitörő — jókedv uralkodott a társaságon, melyet a késő éjjeli órák oszlattak szét, annak hű képét adni az én tollam nagyon gyöngé. De minék is örökíteném meg, hiszen e nap és est emléke minden jelenvolt szívében letörölhetlen betűkkel van bevésve!!

Bihar-Mezőkeresztés, 1889. nov. 5.

T. B.

Egyházmegyéink életéből.

VI. Az alsószabolcs-hajdúvidéki ev. ref. egyházmegye köréből.

(Vége.)

Érdekes a jegyzőkönyvnek 37-ik száma, mely egyházkezületi közgyűlésünk mult évi 293. és 348., majd f. évi 122. számú végzése alapján azon kérdéssel foglalkozik, hogy a felsőbb leánynevelő-intézetek mely pontokon, mi úton-módon s minő segélyek mellett állíthatnának fel?

Erre nézve elfogadtatott az esperes által kinevezett küldöttség következő véleményes javaslata:

1. A felső leánynevelő-intézetek fölállítását magunk is nagyfontosságú felekezeti érdeknek ismerjük. Annál is inkább, minthogy a római kath. egyház, újabb időben, tán sehol sem aknázza ki ránk nézve veszélyesebben a mi evangéliumi szegénységünket, mint épen e téren. Azonban

2. Egyházunk anyagi erejének sajnos korlátoltsága vágyainknak ma is szárnyát szegvén, egyházunk „ultima ratio“-ján: „a közadakozáson“ kívül más forrást e célra, mi legalább teljességgel nem ismerünk. Minthogy pedig ezen egyetlen forrás is tömérdek irányban van igénybe véve; vérmes reményeket ehhez sem köthetünk. Következőleg

3. Egyelőre csupán a központi (debreczeni) leánynevelő-intézet megerősítését, jó hírnevének növelését, szóval vonzerejének emelését, — és másod sorban a már szintén meglévő

szatmári felsőbb leányiskolának virágzóbbá tételét mernők sürgetni. És csak azután terjeszkednénk ki újabbak felállítására is. Mert, ha valahol, hát itt igazán áll, hogy a kevés jó sokkal többet ér a sok rossznál. Különben

4. Az esetleg újonnan felállítandókra nézve, nézetünk szerint különös gond fektetendő a nemzetiségi és felekezeti szempontokra; de másod sorban kétségkívül arra is, hogy vajjon az illető város, vagy község, a mely a keblében esetleg felállítandó intézet előnyét többszörösen élvezhetné, minő áldozatot képes és hajlandó, annak létesíthetése végett hozni? Ép azért

5. Főlkérendőnek véleményezzük az egyházkerületnek kiváló jeleséből már meg is alkotott ama bizottságot (egyházker. jegyzőkönyv 348. sz.), hogy a vezérelveket szem előtt tartván, mielőbb egy buzdító fölhívást bocssáson szét, s az eredményt számba véve, annak idejében, természetesen a saját nagybecsű javaslata kapcsán, szíveskednék aztán az egyes egyházmegyékkel is közölni; a mikor aztán ezek is kétségkívül biztosb kézzel foghatnák e fontos kérdést tárgyalni.

Közöljük még teljes egészében a 42-ik számot is. „Tárgyalás alá vétetett Lengyel Imre világi tanácsbírónak a mult év szept. havában H.-Szoboszlón tartott egyházmegyei közgyűlés 33. számú végzésében foglalt következő indítványa: „Tekintettel arra, hogy egyházmegyei közgyűléseink az újabb időben felváltva Böszörmény, Hadház, H.-Szoboszló és Nánáson tartattak meg, mely váltakozás sem nem vándorgyűlés, sem nem egy központhoz köttetett, mondja ki a közgyűlés, hogy visszatér az 1875-ben tartott egyházmegyei közgyűlés 9. sz. végzésében megállapított sorrendben tartandó vándorgyűlés elvéhez. Ha pedig ezt az egyházmegyei közgyűlés nem fogadná el, indítványozza, hogy gyűléseinket ezután Debreczenben, mint földrajzi és megyei központban tartsuk meg“. Egyházmegyei közgyűlésünk, miután a többség, az 1875. évi 9. számú végzésben megállapított sorrendben tartandó vándorgyűlés elvéhez visszatérni nem kíván, ugyancsak többséggel kimondja, hogy közgyűléseit ezentúl Debreczenben fogja megtartani s e célra gyűlés-tartási helyül Hajdúmege közönségétől, a megyei gyűlésterem átengedését kéri ki“.

VII. A nagy-bányai ev. ref. egyházmegye köréből.

Ez egyházmegye nyári közgyűlését aug. 12-én tartotta Sárköz-Ujlakon. A Soltész János egyházmegyei főjegyző úr által szerkesztett ezen jegyzőkönyv az egyházmegyének mintegy házi dolgaival, kevésbé közérdekű ügyeivel foglalkozván, abból ezúttal csak keveset közölhetünk. Érdekes s jórészen szomorúan érdekes az egyházmegyei lelkészi és tanítói állomásoknak a 108-ik számban levő osztályozása. E szerint I-ső osztályú lelkészi állomás 900 frton felül (1306—920 frt) van 7, — II. osztályú 6—900 frtig (791—614 frt) van 6, — III. osztályú 3—600-frtig (577—312 frt) van 26, — IV. osztályú 300 frton alul (267—196 frt) van 4. Első osztályú tanítói állomás 500 frton felül (645—534 frt) van 6, — II. osztályú 3—500 frtig (495—300 frt) van 19, — III. osztályú 2—300 frtig (291—200 frt) van 18, — IV. osztályú 200 frton alól (197—132 frt) van 5. Valóban fáj az embernek a szíve, ha e nyomorúságos adatok felől értesül.

Irodalom.

Ünnepi és Alkalmi Predikációk. Irta Papp Károly, budapesti ref. lelkész. 1889. Szerző tulajdona. Ára 1 frt 40 kr. 159 lap.

Mindenek előtt előre kell bocssátanom, a mi tulajdonképen a bírálathoz nem tartozik, de azért ez alkalommal el nem maradhat. Azt ugyanis, hogy Papp Károly a leghírveesebb egyházi szónokok egyike. A ki egyszer hallotta őt predikálni, az el nem feledi. Ha az egyházi szónokokat osztályoznók, azt kellene fölle mondanunk, hogy az első rangú műszónokok közé tartozik. A gondviselés felruházta mindazon ajándékokkal, melyek megkívántatók arra nézve, hogy a szónoklat hatásos legyen. Meg vagyunk győződve a fölől, hogy P. K. a leg-egyszerűbb egyházi beszédet is nagy hatással tudná előadni, mert ő az egyházi szónoklat művésze. Azok, a kik hallgatták, már régebben kérve-kérték, hogy adja ki egyházi beszédeit, hogy hadd legyenek azok az egyh. irodalom közkinésivé.

Végre eleget tett — köszönet érte szerzőnek — a köz-óhajnak. Előttünk van egy kötet egyházi beszéde. Tartalmaz e kötet négy adventi, két karácsoni, ó év esteli, új évi, virágvasárnapi, nagypénteki, két husvét, áldozócötörtöki, két pünkösti, új kenyéri, új bori, lelkészválasztási s beköszöntő egyházi beszédeket, — összesen 19 beszédet.

Nem cél nélkül emeltük ki Papp K. egyéniségét. A mes-ter minden beszédén fölismerhető az, sőt praegnanter kidom-borul. Mint a szakértők fölismerik Rafael festményeit, ha nevét oda rajzolva nem látják is, P. K.-t mindjárt fölismereti velünk sajátosságos írmodora. Nem az inventió leleményessége, nem új eszmék csoportosítása, de a művészileg kivitt leírás, a felsorolt egyes képeknek költői megelevenítése az, a mely első tekintetre mély és maradandó hatást tesz az olvasó kedélyére. Életre kelni látjuk az alakokat, kiket bemutat. Eszményei csaknem megvalósulva állanak előttünk; beszélnek velünk, szólanak hezzánk, könyvekre indítanak, vagy forrongásba hozzák a kedélyt, ahhoz képest, a mily lelki állapotban rajzolja azokat, úgy-hogy minden tartézkodás nélkül kimondhatjuk, hogy tőle még homiliákat várunk, melyek versenyezni hivatvák Dobos J. nagyszerű termékeivel.

Képei oly megragadóan szépek, hogy Spurgeon-re emlé-keztetnek, a nélkül azonban, hogy ennek érzékítő modorát öl-tené föl. S egy-egy rajz után az átmenet, az alkalmazás most megráz, mintha vihar dörgene, majd megenyhít, mintha lan-gyos szellő fuvallna reánk. De mindezekből az is következik, hogy e beszédek hatályos és építő előadásához valamit el kell sajátítania a szónoknak P. K. egyéniségéből. Ez pedig nem könnyű dolog. És mégsem egészen kivihetetlen. Bocssátat e hasonlatért, ha egy színész, természetesen nem harmadrangú, más-más jellemalakokat ábrázol, mindegyiket tanulmánya tár-gyává teszi s mássá válik, ha Julius Caesárt, mássá megint, ha Coriolánt ábrázolja, a nélkül azonban, hogy eredeti egyénisé-gét feláldozná. A hang, a modor, az előadás mind-mind az il-lető hű jellemzéséhez idomítandó. Papp K. beszédei áttanul-mányozva gondosan, szokatlan hatást idézhetnek elő, míg pon-gyolán, elhirtelenkedve mondva el, bűbajos szépségökből rend-kívül sokat veszítenek. Hozzunk föl például egy képet a töb-bek közül s mindjárt illusztrálva áll előttünk az elmondottak igazsága. Nagypénteki egyh. beszédében a 82-ik lapon olvas-suk: „Mit gondolsz amaz emberről, a ki melletted a vízbe ug-

rik, hogy beleölje magát s mikor közel van az elmerüléshez, segítségért kiált; te pedig könyörületre indulva, utána veted magadat . . . kiszabadítod, és az összetett kézzel megatva köszöni meg a segedelmet s megígéri, hogy azt többé nem teszi; de a mint elfordultál, ismét beleugrik s még szívrehatóbban kiált, könyörög segedelemért, — te fejesóválva bár, de ismét kiszabadítod s ott ünnepélyes fogadást tesz, hogy ezt többé soha nem fogja tenni. Azonban alig tettél egy pár lépést, ismét beleugrik. Ugyan mondd meg, mit szólnál ehhez (a dologhoz?). Legalább is azt, hogy ez az ember esztelen, vagy tevéled játszik, gúnyt űz belőled. Vagy pedig azt akarja próbára tenni, meddig tud ámítani hamis ígéreteivel, hazug fogadásaival . . . Nos, k. felebarátom, te vagy az az ember, ki újra meg újra a bűn örvényébe veted magadat s azután eljössz a Krisztus keresztje alá . . .

Hány fokozat van e rövid, de élénken rajzolt képben!

Számtalan ily megragadó példát sorolhatnánk föl. A szónoknak ki kell fejteni minden erejét, hogy élethíven adja elő tárgyát. S valljuk meg, ez nem mindenkinek sikerül.

Ez általánosságban tett megjegyzés után térjünk át még egy szintén nagyfontosságú kérdésre? Arra t. i., hogy P. K. minő hitelvi álláspontot foglal el? Confessionalista-e vagy úgynevezett modern szónok-é? E kérdésre nehéz szabatos választ adnom. Azt hiszem, ő maga is azt mondaná: sem egyik, sem másik, hanem evangéliomi. Csakhogy másfelől ama másik két irány is követeli magának az evangéliomszerűséget. Én úgy vagyok meggyőződve, hogy P. K. a középúton óhajtana járni. Ő nem dogmatikus; a hitelvi kérdéseken s azok fölött nem elmélkedik, de azokat nem is támadja meg sehol. Bízva ezeket hallgatóira. És ebben is az ügyes mesterek közé tartozik. Ámde a szigorú ítész itt már némi színtelenséget fedez föl, s óhajtaná, ha tisztábban látna. Olvassuk el p. o. az V-ik beszédet (32 l.). Karácsoni egyházi beszéd. A született Jézus számára egy kis meleg helyet kér a szívben s rajzolja azon ajándékokat, melyeket magával hozott. A gyermek még szólni nem tud, de az angyalok teszik meg helyette az ígéreteket, t. i., hogy dicsőséget hoz e földre az Istennek, továbbá békeséget és végül jóakaratot. Mindez mesteri tollvonásokkal rajzolatik, felhozott példái mind alkalomszerűek, oda illők, de magáról a Krisztus személyiségéről, Isten által lett kiválasztatásáról, születése körülményeiről csak egyes halvány sugárt is alig látunk, holott karácsoni beszéd e nélkül alig képzelhető.

De hogy ennél még frappánsabb példát hoztak föl, nézzük meg áldozó csötörtöki egyházi beszédét. Ennek főtárgya természetszerűleg a mennybemenetel vagy a menny. Fölveszi szövegül Márk. XVI. 16. Kezdi egy nagyszerű képen, rajzolva Jéruzsálem pusztulását s a romok fölött győzedelmeskedő kicsiny sereget, melynek az Ur örökségül adja e világot, utasítván őket, hogy a szívökben lakozó békeséget másoknak is adják át. Mi ad békeséget? A hit. És ekkor egybehasonlítván a helyesen és helytelen hívőket, ama végeredményre jut, hogy a hit rendületlen bizodalom annak segedelmében és atyai szeretetében, a ki őket a nagy munkára elhívta.

Nem vonjuk kétségbe ez egyh. beszéd szépségét. S különösen szép a bevezetés, melyben Jéruzsálem pusztulását s a kereszténynek kicsiny seregének kivonulását rajzolja, ámde nem látjuk benne egyetlen szóval sem érintve Urunk mennybemenetelének történetét, sehol arra való vonatkozást. Ugyhogy ez egyházi beszédet bármelyik közönséges vasárnapon elő lehetne adni. Majd a XV-ik sz. pünkösztől kezdve szól a kereszt-

tyén vallás szellemének hatásáról az emberi lélekre, de magáról a pünkösztől Szentlélekről, mely sebesen zúgó szélnek zendülése közben kettős tüzes nyelvek alakjában szállott a tanítványok fejére, még csak egy könnyedén odavetett rajzot sem olvasunk.

Hát én jól tudom, lehetnek, vannak sokan, a kik a predikálás ezen nemét üdvözlők, de én részemről megvallom, különösen a sátoros innepek alkalmával a bibliai történetek s kijelentések fontos mozzanatait kiemelni el nem múlasztanám.

Mindebből nem következik, hogy P. K. beszédei nem volnának bibliaszerűek, mert p. o. az adventiek különösen, továbbá husvétii beszédei élő hitet lehellenek. A többiekben is megvan ez a jótékony lehellet, de szerző nagyobb súlyt látszik fektetni az igazságoknak a jelen viszonyokra való alkalmazására, mint azoknak hitelvi fontosságukra, holott, mint említém is, ezt meg nem támadja sehol, mit nagy méltánnyal kell kiemelnem. Az ő elve, iránya a békesség, szeretet tudományát a mai kor színvonalához mérten úgy kidomborítani, hogy a kételkedő hitetlen is gyönyörűséggel hallgassa. S ezen irányt el is érte.

Vannak egyházi beszédei között olyanok, melyek a befoglalt erkölcsi s történelmi példák gyöngyeit tartalmazzák. Egy egész kis kincsébánya, telve a legszebb drágakövekkel. Nem hozok föl szemelvényeket, mert félok, hogy így ki-kiszedegetve a szép keretből, nem lennének oly ragyogók, mint a magok helyén, hová beillesztvék. Csak azt említém meg végül, hogy irányja erőteljes, mind a mellett könnyen érthető; különösen szép ott, hol rövid mondatok sorozata következik egymás után. A legmelegebben ajánlhatjuk e beszédeket lelkészársaink érdeklődésébe, meg lévén győződve a felől, hogy ez eszme gazdag beszédekből építhetik gyülekezeteik erkölcsi életét.

Censor.

Különfélék.

Az év utolsó előtti hónapjában vagyunk, s olvasóink jókora része még mindig hátrálékban van az előfizetési díjjal. Tisztelettel kérjük a hátrálékosokat (úgy a folyó, mint a múlt évről), hogy szíveskedjenek minél előbb beküldeni a hátrálékokat a kiadó hivatalhoz. Mi pontosan küldjük a Lapot; pontosan kell havonként a nyomdai s egyéb költségeket fizetnünk. Joggal kérhetjük azért, hogy legkésőbb e hó folyamán összes hátrálékosaink szíveskedjenek eleget tenni kötelezettségöknek.

Máramaros-Sziget. Városunk ev. ref. közönségének októberhó 6-ikán nagy szótöbbséggel és különösen az intelligencia kiváló lelkesedése mellett megválasztott lelkészét, Szikszay Zoltánt f. hó 10-ikén iktatta be hivatalába ünnepélyesen Csernák István, a Máramaros-ugocsai egyházmegye esperese. Ezzel az alkalommal nem csak a református hívek, de más vallásúak is nagy számmal jelentek meg a tágas templomban, úgy hogy azt minden zugában megtöltötték. Szikszay Zoltán Csernák István esperesen kívül Ladányi Pál viski, Nagy Frigyes huszti, Tóth Ferencz técsői lelkészek, továbbá Szöllősy Antal főgondnok és ifj. Timár Pál pénztárnok kíséretében jelent meg a templomban. A 235-ik dícséret két versének, az ev. ref. lyceum dalárdája által történt eléneklése után Csernák István emelkedett fel s lelkes beszédben ajánlotta be a fiatal lelkészt

a gyülekezetnek. „Nevezetes esemény gyűjtött össze ma bennünket e szentegyházba — monda többek között. A gyülekezet új lelkésze lép azoknak a tiszteletreméltó elődöknek nyomába, kik a reformáció óta e nemes és szent egyház szellemi vezetői voltak s kiknek sorában ő immáron a 42 ik“. Ajánlotta továbbá a fiatal lelkész figyelmébe a krisztusi szeretetet és kitartást, lelkes szavakkal hívta fel, hogy 41 előde közül válassza példányképül magának azt, a ki az anyaszentegyház útain mindig hű és a legigazabb volt az Ur követésében. Ezután ismét ének következett, melynek végeztével az új lelkész lépett a szószékre, s buzgó imádságban kérvén Istennek áldását a gyülekezetre, megtartotta nagy figyelemmel hallgatott beköszöntő beszédét, melyhez a textust Pál Tim. I. l. 4 r. 12-ik 16-ik verseiből vette. A szépen kidolgozott beszédben azt fejtegette, hogy milyenek kell lenni a papnak a szószékben és milyenek a közéletben. A szép előadást azért nem emelem ki, mert azt mi már ennek előtte is megszoktuk Szikszay Zoltántól. A napot az ev. ref. hívek által a kedvelt fiatal lelkész tiszteletére rendezett impozáns fáklyás-zene zárta le, melyen Balás Lajos tekintélyes polgár üdvözölte Szikszayt, ki válaszában megható lelkesedéssel mondta: „Mindenemet nektek adom, nektek adom egész szívemet, minden munkásságomat, teljes erőmet, nektek egész életemet“. Nem zárhatom be méltóbb kívánsággal már is hosszúra nyúlt tudósításomat, hogy ezt az életet a m-szigeti ev. ref. egyház boldogítására az isteni gondviselés mentől hosszabbra nyujtsa. (r. l.).

Lelkészcseréltetés. A n.-bányai egyházmegyében fekvő mikolai ev. ref. egyház folyó hó 10-ikén Király Gyula avasúvárosi segédlelkészt választotta meg lelkipásztorává. Isten áldó kegyelme legyen ifjú lelkésztársunk minden hű munkáján. Legyen ő az Ur szőlőjének nagyon hosszú időn át sikerrel megáldott munkása!

Belényes. Sipos Imre barátunk tudatja velünk e helyről, hogy Vaskohon e hó 3-ikán megtartotta az első református isteniszteletet úrvacsoraosztással egybekötve. Egyházi beszéde egyúttal a reformáció évfordulójára emlékeztetett. Alapige volt: Gal V. 1. 13 férfi és 2 nő vett részt az úrvacsorában, köztük Harmathy Károly kir. járásbíró, Papolezy Lajos kir. aljárásbíró, Herepei Károly gyógyszerész, Küllös Lajos községi főbíró stb. Az isteniszteletet az állami iskolában tartották.

Kókai Lajos b.-pesti könyvkiadó úr szíves volt 10 példányt küldeni Dr. Schwarz Károly „Adalékok a legújabb theologia történetéhez“ című művének magyar fordításából (Budapest, 1877. 8r. 694 l.), a j á n d é k u l, a végre, hogy azon példányok az ő nevében tehetséges és érdemes theologusok közt osztassanak ki. Az adomány köszönettel fogadtatik a debreczeni ref. theologiai akadémia igazgatósága által, s a kívánalom szerint az érdemes hittanulók közt az év folyamában ki fog osztatni.

Szerk. posta. S. J. Kántor-Jánosi. Az értékes cikket igen szíves köszönettel vettem. Jövő heti számban a lap élen közölni kezdem. — D. L. Gyula. Örömmel fogadtam mindkettőt. Sor kerül reájok. — T. J. Széplak. Ha egyik új lapunk mondja, hogy az esetleg nem tekintélyes emberek által írott dolgokat csekélylem: hát azt, a lap irányát látva, értem, s az onnan jövő ilyen támadás ellen eszembe sem jut védekez-

ni. De a Nagytiszteletűséged által írt levélben is olvasván azt, kijelentem, hogy a szerkesztői hivatásnak oly nyomorult felfogása igen távol áll az én életnézetemtől, ha úgy tetszik, jellemtől, — a mint ezt e lapnak talán minden száma is igazolja. Beesés cikkére sor kerül, de mert annak tárgya nincsen időhöz kötve, mindig vártam alkalomra, mikor kevesebb időszzerű, vagy régebben megkezdett cikkem lesz. E végett pedig, a mint előrelátom, még legalább is pár heti türelmet kell kérnem. A közérdekű közleményeket szívesen kérem. — Z. J. Nagy-Bajom. A műhely munkája nagyon jól bevált. Nem rendelék mást sem nálad, sem másnál.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉS.

Prot. egyházirodalmi újdonságok

Kókai Lajos könyvkiadó hivatalából

Budapest (IV. Károly-utca 1. szám).

<i>Révész Bálint.</i> Egyházzertartási beszédek, ára füzve 2 frt 40 kr, kötve 3 frt, aranyvágással	3 frt 40 kr.
<i>Révész Imre.</i> Temetési beszédek, II. füzet, ára	1 frt 40 kr.
<i>Révész Imre.</i> Ünnepi és alkalmi egyházi besz. II. és III. füzetek, ára külön	1 frt 40 kr.
<i>K. Tóth Kálmán.</i> Halotti imák, ára kötve 2 frt 40 kr, aranyvágással	3 frt — kr.
<i>Guggenberger János.</i> A keresztyén egyház és a perikopák, ára	1 frt — kr.
<i>Benke István.</i> Isten országa, templomi és iskolai beszédek, 2 kötet, I. kötet 1 frt, II. kötet	1 frt 20 kr.

Továbbá:

<i>Dávidházy János.</i> A lelkipásztor teendői, ára	— frt 50 kr.
<i>Gyurátz Ferencz.</i> Kézi agenda. Templomi és halotti imák szertartási beszédekkel, ára füzve	1 frt 40 kr.
<i>Dr. Szlavik Mátyás.</i> Bölcsészettörténet. I. rész, ára	— frt 75 kr.
II. rész, ára	1 frt 20 kr.
<i>Papp Károly.</i> Ünnepi és alkalmi prédikációk, ára	1 frt 40 kr.
<i>Csiky Lajos.</i> A rokonság és sógorság fokainak számítása, ára	1 frt 25 kr.

Kisebb összegű rendeléseknél legcélszerűbb a pénzt (megpótolva 10 krral) postaútvánnyon előre beküldeni. Megrendelések 5 frton felül bérmentesítettnek.

1—3